

Crna Gora

Uprava za zaštitu kulturnih dobara

Adresa: Njegoševa 85b,
81250 Cetinje, Crna Gora
tel: +382 41 232 153
e-mail: uzkd@t-com.me

Broj: UP/I-03-170/2024-2

Milan
Zarko
Miloš D.

Cetinje, 24. 09. 2024. godine

Uprava za zaštitu kulturnih dobara, postupajući po zahtjevu Pravoslavne Mitropolije crnogorsko-primorske, EUObr. 824 od 27.06.2024. godine, zaveden kod ovog organa pod brojem UP/I-03-170/2024 od 02.07.2024. godine, za izdavanje konzervatorskih uslova za sanaciju i obnovu hrama Svete Trojice u Vukovcima, na osnovu čl.102 stav 1 Zakona o zaštiti kulturnih dobara ("Sl.list Crne Gore" br. 49/10, 40/11, 44/17, 18/19), Pravilnika o bližem sadržaju konzervatorskog projekta za sprovođenje konzervatorskih mjera na kulturnom dobru ("Sl.list Crne Gore" br. 61/18), a u vezi sa članom 18 i čl. 46, stav 2 Zakona o upravnom postupku („Sl.list Crne Gore“ br.56/14, 20/15, 40/16 i 37/17), izdaje

RJEŠENJE

o konzervatorskim uslovima za izradu Konzervatorskog projekta za sanaciju Crkve Svete Trojice, Vukovci, Zeta, na kat. parč. br. 692 KO Vukovci, PJ Podgorica

I

- Prilikom izrade Konzervatorskog projekta neophodno je uraditi sva potrebna istraživanja, detaljno analizirati dokumentaciju o kulturnom dobru (arhivska građa, foto-dokumentacija, projektna dokumentacija, literatura, istraživanja in situ...). Na osnovu dobijenih relevantnih podataka pristupiti sanacionim mjerama;
- Na osnovu dobijenih relevantnih podataka i sprovedenih istraživanja, planirati konzervatorske mjere na način kojim se poštuje integritet i autentičnost kulturnog dobra, kao i njegov vizuelni identitet, a sve u cilju očuvanja i unapređenja stanja kulturnog dobra;
- Postojeći, odnosno autentični horizontalni i vertikalni gabariti objekta i izgled njegovih fasada, arhitektonski elementi fasada, arhitektonska plastika i autentični primijenjeni materijali u eksterijeru kao i enterijeru ne smiju se mijenjati;
- Potrebno je uraditi detaljnu analizu postojećeg stanja predmetnog objekta. Snimiti sva oštećenja objekta, evidentirati ih i grafički prikazati. Planirane intervencije je neophodno detaljno obrazložiti u tekstualnom dijelu projekta i predstaviti grafičkim priložima uz fotodokumentaciju;
- Projektom predvidjeti izradu svih potrebnih detalja u adekvatnoj razmjeri, označiti ih, prikazati na presjecima, te povezati sa odgovarajućim stavkama iz predmjera, kako bi se osigurala zanatska korektnost izvedenih radova i obezbijedila valjana dokumentacija o radovima na kulturnom dobru;
- Planirati restauraciju svih nestručno izvedenih recentnih intervencija i onih intervencija koje krajnje negativno utiču na autentičnost, integritet i vizuelni identitet kulturnog dobra. Restauraciju sprovesti na osnovu arhivske dokumentacije, validnih podataka, primjenom originalnih, odnosno odgovarajućih materijala, a sve u skladu sa izvornim oblicima i svojstvima arhitekture ovog podneblja;
- Zadržati zatečene visine krovnog vijenca, sljemena, kao i nagibe krovnih ravni. Ispitati stanje drvene krovne konstrukcije kao i krovnog pokrivača, te u zavisnosti od rezultata istraživanja predvidjeti adekvatne konzervatorske mjere;

- Evidentirati sva oštećenja uzrokovana pojavom vlage i predvidjeti sanacione mjere u zavisnosti od rezultata istraživačkog postupka;
- Projektom predvidjeti izradu šema za svu spoljnu stolariju sa svim specifičnostima i karakteristikama autentične, kao i svim metalnim elementima (šarke, ručice, šildove...);
- Enterijer i sve elemente enterija planirati na osnovu rezultata istraživačkog postupka a sve u skladu sa sakralnom arhitekturom ovog podneblja;
- Koristiti tradicionalne materijale (kao što su kamen, drvo, kovano gvožđe itd) koji neće narušiti integritet i vizuelni identitet kulturnog dobra;
- Predvidjeti raščišćavanje okolnog terena od vegetacije, kao i konzervatorski tretman čišćenja zidova od raznih naslaga nečistoća, buđi i zaprljanja;
- Predvidjeti konzervatorsko-restauratorski tretman ikonostasa: provjera i sanacija drvene konstrukcije sa bojenim slojem i pozlatama ikonostasa. Ikone tretirati na konzervatorski adekvatan način.

II

- Projekat urađen u skladu sa ovim uslovima, te izrađen od strane javne ustanove koju osniva Vlada, ili pravnog lica koje ima odgovarajuću konzervatorsku licencu, potrebno je dostaviti na prethodnu saglasnost Upravi za zaštitu kulturnih dobara.
- Sadržaj Konzervatorskog projekta potrebno je uskladiti sa Pravilnikom o bližem sadržaju konzervatorskog projekta za sprovođenje konzervatorskih mjera na kulturnom dobru.

O b r a z l o ž e n j e

Postupajući po zahtjevu Pravoslavne Mitropolije crnogorsko-primorske, EUObr. 824 od 27.06.2024. godine, zaveden kod ovog organa pod brojem UP/I-03-170/2024 od 02.07.2024. godine, za izdavanje konzervatorskih uslova za sanaciju i obnovu hrama Svete Trojice u Vukovcima, nakon uvida u dostavljenu i raspoloživu dokumentaciju Uprave, kao i terenskog uvida u stanje kulturnog dobra, konstatuje se sljedeće:

Crkva Svete Trojice u Vukovcima u Zeti, ima status kulturno dobro (Rješenje o stavljanju pod zaštitu broj 622 od 25.07.1957.godine), te stoga sve intervencije na njemu podliježu odredbama Zakona o zaštiti kulturnih dobara.

Uvidom u dokumentaciju Uprave konstatujemo da je Crkva sv. Trojice, koja se nalazi u Zeti, u selu Vukovci, sazidana na temeljima stare crkve iz 1336. godine, o čemu postoji zapis na ikonostasu. Podigao je car Dušan kao manastir sa manjom crkvom. Crkva je porušena 1690. godine i obnovljena 1792. godine, nakon čega je ponovo srušena. Današnji izgled dobila je prilikom zadnje obnove u periodu od 1909. do 1922. godine.

U crkvenoj porti je aktivno groblje, ograđeno zidom od grubo obrađenih kamenih blokova, a ulaz je naglašen visočijim zidom sa široko žasvedenom kapijom. Plato ispred crkve, popločan je pravilnim kamenim pločama, a u ravni ploča vidljiv je ostatak zida nekadašnje crkve. Crkva

tipologijom pripada većim jednobrodnim zasvođenim građevinama sa polukružnom apsidom, kupolom i kulom zvonikom.

Zidana je pravilno klesanim kamenim blokovima poređanih u pravilnom slogu sa ravnim horizontalnim i vertikalnim uskim spojnicama. Na dvije podužne fasade su po tri uska, visoka prozora, polukružno završena i uokvirena klesanicima. Uz zapadno pročelje izgrađena je kula zvonik, kvadratne osnove. Ulaznu partiju karakterišu dva stuba i dva pilasera koji su prislonjeni uz fasadu formirajući trijem. Na zapadnoj strani zvonika, nad ulazom je kamena rozeta izvedena u plitkom reljefu, a iznad nje se nalazi krst. Krov crkve je dvovodni. Iz krova izranja oktogonalna kupola, a na svakoj od stranica je uzani prozorski otvor poput onih na zapadnom pročelju. Kalota je izdijeljena na osam djelova. Krov na kuli zvonika je piramidalan, četvorovodni.

U unutrašnjosti, tri para uz zid prislonjenih pilastera spojenih plitkim lukovima dijele prostor na četiri traveja. Svod je ojačan sa tri luka koji dopiru do kordonskog vijenca. Ikonostas je rađen 1872. godine. Drvena konstrukcija ikonostasa je obojena u svijetlo sivim tonovima, a ikone su urađene na drvenoj podlozi. Centralno mjesto zauzimaju carske dveri sa predstavom Blagovijesti. Dveri su ukrašene pozlaćenom rezbarijom floralne ornamentike na crvenoj podlozi koja ističe zlatnu boju. Sa lijeve strane od dveri su tri ikone: sv. Jovana Preteče, arhistratiga Mihaila i prestona ikona Bogorodice sa Hristom. Sa desne strane od carskih dveri je prestona ikona Hrista, sv. Trojice i sv. Nikole. Iznad ovih šest ikona, u drvenim poljima postoji stilizovani natpis koji ukazuje na vrijeme nastanka crkve. Carske dveri i ikone odijeljene su sa osam stubova sa kapitelima koji nose arhitravnu gredu. U prvoj zoni ikonostasa, s lijevo na desno, poređane su ikone sa predstavama: sv. Đorđe ubija aždaju, Cvijeti, Preobraženje, Vaskrsenje Hristovo, Vaznesenje Hristovo, Silazak sv. Duha na apostole, Rođenje Hristovo, Krštenje Hristovo, Sretenje, Uspenje Bogorodice i sv. Velikomučenik Dimitrije. U nadverju ikonostasa postavljeno je jedanaest ikona istih dimenzija, a iznad njih u centralnom dijelu, krst sa Raspećem u bogato pozlaćenom ramu. U podnožju krsta je naslikana lobanja sa ukrštenim kostima.

Terenskim obilaskom crkve Sv. Trojice konstatovano je da se objekat nalazi u konstruktivno dobrom stanju, uz vidno prisustvo vlage u priprati kao i u naosu, donjim zonama kupole. Krovni vijenci izvedeni su neadekvatno, u armiranom betonu. Na fasadama je evidentan nataloženi sloj patine u vidu tamno sivih površina, naročito izražen na sjevero istočnim fasadnim površinama, na kamenim spojnicama je mjestimično prisutno sitno rastinje. Crkva nije živopisana. Unutrašnji zidovi su malterisani i okrečeni bijelom bojom. Poslednji sanacioni radovi na crkvi odrađeni su 1998. godine, a ikonostas je restauriran 2002. godine, od strane JU Muzeji i galerije Podgorice.

Imajući u vidu navedeno, za izradu Konzervatorskog projekta za sanaciju Crkve Svete Trojice, Vukovci, Zeta, na kat. parc. br. 692 KO Vukovci, PJ Podgorica, neophodno je poštovati navedene konzervatorske uslove.

Članom 102 stav 1 Zakona o zaštiti kulturnih dobara ("Sl.list Crne Gore" br. 49/10, 40/11, 44/17, 18/19), je utvrđeno da za izradu konzervatorskog projekta za sprovođenje konzervatorskih mjera na nepokretnom kulturnom dobru i na pokretnom kulturnom dobru, Uprava, na zahtjev vlasnika, odnosno držaoca kulturnog dobra, izdaje konzervatorske uslove.

Sadržaj Konzervatorskog projekta je preciziran Pravilnikom o bližem sadržaju konzervatorskog projekta za sprovođenje konzervatorskih mjera na kulturnom dobru ("Sl.list Crne Gore" br. 61/18).

Projekat urađen u skladu sa ovim uslovima, te izrađen od strane javne ustanove koju osniva Vlada (član 122 Zakona o zaštiti kulturnih dobara, "Sl.list Crne Gore" br. 49/10, 40/11, 44/17, 18/19) ili pravnog lica koje ima odgovarajuću konzervatorsku licencu (član 106 Zakona o zaštiti kulturnih dobara, "Sl.list Crne Gore" br. 49/10, 40/11, 44/17, 18/19), potrebno je dostaviti, u analognoj i digitalnoj verziji, na prethodnu saglasnost Upravi za zaštitu kulturnih dobara, a shodno članu 103 stav 7 Zakona o zaštiti kulturnih dobara.

Shodno izloženom, riješeno je kao u izreci.

UPUTSTVO O PRAVNOJ ZAŠTITI: Protiv ovog rješenja ima se pravo žalbe Ministarstvu kulture i medija, u roku od 15 dana od dana prijema istog, a podnosi se preko ove Uprave.

Obradili:

Milan Jovičević, arhitekta konzervator
Žarko Milošević, dipl. istoričar umjetnosti
Miloš Dragutinović, dipl. pravnik

Odobрила:

Dr Petra Zdravković, v.d. pomoćnice direktora

Dostaviti:

- Pravoslavna Mitropolija crnogorsko-primorske;
- u spise predmeta.